I, 1, 1935 4 Lei

ICONAR

DRUM de NELINIȘTE

Când, pentru întâia oară, omul a privit cerul, cu desnădejdea sufletului închegat în lut, gândul înfiorat a pus chenar de stea frânturii de cer, închisă în el ca într'o cutie de mătase, prefăcând-o în icoană.

Povestea poate fi tălmăcită și altfel. În lumina unei teorii despre artă, de pildă.

Să ne gândim la vechii Greci. La însemnătatea, pe care o avea, în vieața lor înaltă, cuvântul, gândit în legătură cu procesul de creațiune artistică, mimesis.*) Sensul larg ce-l primește la Platon și Aristotel, închează unitatea unei teorii estetice, care nu exclude dela explicare nici muzica, arta cea mai depărtată de înțelegerea imediată a noțiunii. Expresia raportului lui mimeistai — a face chip după asemănare — o prindem și în cuvântul icoană. Iar iconar în sensul acesta are înțeles de creator de artă.

Cuvântul ales să devină lozincă și simbol de activitate, înseamnă afirmarea unei concepții de artă, în care întoarcerea către icoanele sufletului se lămurește din nădejdi spirituale. Din primele poezii ale iconarilor se desprinde nu știu ce frământare a lutului către cer, ca o neliniște a veacului.

Ca să-mi crească visul ca un lujer, drept,
mă'nvelesc în noapte ca'n frunzare cerbii, . . .
(ION ROȘCA. Neohaiducească. Rev. Orion)

În lumea așezărilor materiale faptul a apărut fără înțeles și demn de zeflemea nătângă; dar a închegat, prin izolare, comunitatea iconarilor în nucleu de spiritualitate.

Inceputul a pus semn de moarte. A murit Ion Roșca. Și, poate, odată cu înfrigurarea morții, flăcăul iconar a strivit între gene o lacrimă, care a oglindit, din cea din urmă lumină a vieții trupul svelt de ciută al unei mănăstiri bucovinene peste un fundal de cer și codru verde.

Prin moartea lui Ion Roșca, privită nu ca o distrugere a lui, ci ca o trecere dincolo de stele, grupul iconar și-a însemnat drumul unei spiritualități creștine, înscriind în haosul material o altă aripă de recrudescență rumânească.

Casa iconarilor a rămas cinstită gândului ei. Azi, când zările par să se limpezească, trebue să facem o mărturisire, care nu va jigni pe nimeni. Ceeace a făcut ca gândirea iconară să străbată țara, dela un capăt la altul, a fost numai munca și credința câtorva tineri. Băeții aceștia și-au rupt bucata de pâine dela gură, ca să-și poată tipări cele câteva plachete de versuri, de care avea să se împiedece gândul neputincios al criticilor improvizați.

Lucrurile se lămuresc dela sine, prin o fatalitate care e a lor, pentruca noi privindu-le, lămurite, să vedem mai-bine drumul ce se deschide înainte.

Mulți din cei în cari am crezut, poate, și cari au pornit odată cu noi, nu ne mai sunt alături, pentrucă n'au urmărit și înțeles drumul nostru. Ne pare bine că s'a întâmplat ce s'a întâmplat și că am rămas puțini pentru credința viitoare. Sufletul nostru va sta dovadă înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor. Prin el câștigăm, azi, noui tovarăși, pentru luptă dârză, în vieața de cumpănă a spiritualității rumânești.

Pornește o neliniște uriașe peste lume și țară. Undeva în adâncuri par'că s'a rupt ceva, despre care nimeni nu știe cuvânt. Și, din nou, înfrigurat de singurătate se trezește omul pământului. Tinerii caută pe Dumnezeu. Pe care l-au pierdut părinții. Și părinții prigonesc copiii ce caută pe Dumnezeu ucis de dânșii.

Și asta se poate spune altfel. Pentrucă tot ce spunem noi se poate spune în mai multe feluri.

Acestei frământări spirituale, acestei neliniști omenești, noi îi spunem renaștere; sau întoarcere la pământ și la cer, la vieața morților, la credință, la metafizică și, iarăși, schimbare către o ars nova. Iată o mulțime de elemente, fețe de cristal în lumina unei noui spiritualități.

Dar e mai bine să dăm lucrurilor un înțeles ascuns. Să le învăluim în taină. Cu aceasta ne apropiem de minune, al cărei sens adânc, de neprețuit pentru puterile noastre de intuiție, l-am pierdut. Și am devenit sterși și seci asemeni pietrelor sfărâmate în drumul carelor.

Drumul de neliniște trece pe lângă minune. Să zidim din ea, cum se zidesc din piatră biserici, vieața sufletului nostru.

Arta, arta rumânească, în ce legătură stă față de minune?

Peste câmpii, în întinsul zăpezilor dobrogene, trăește la umbră de veac, satul rumânesc:

Citinele, citioară, dragă Ler,
Vine marea turburată,
Citinele, citioară, dragă Ler,
Un cerb mare care'noată,
Citinele, citioară, dragă Ler.
— — — — — — —

Orice icoană se desprinde, în felul acesta, din sufletul așezărilor rumânești, este o minune.

Și drumul de neliniște al iconarilor trece pe lângă această mare minune, care este arta populară rumânească.

LIVIU RUSU

*) A. Frenkian. Mimesis și Muzica. Cernăuți 1932.

Curcubeu peste ţară

I

Drum în deal şi drum în vale,
brîu de stele, drum frumos.
Drumul de la somn în jos,
fără cântec, fără jale.

Trupul, un mănunchi de nalbe,
rupe soarele 'n livezi.
Când vor fi pe ochi zăpezi,
la fereşti, florile dalbe.

Cred în ape şi 'n eresuri,
cred în lună, cred în lut.
Sufletul de m'a durut,
l-am fărmat cuvinte 'n versuri.

Poate-o să mă ştie-un codru
când dă mizga 'n crengi de corn.
Că pe lume să mă 'ntorn,
nu-i nici cale, nu-i nici modru.

Mama poate o să 'nsamne
numele-mi pe trup de nuc.
Eu la iad să nu mă duc,
Velerim şi Veler-Doamne,

ci, la rai, nu rai cu merii
mari în floare şi argint.
Crengile pân la pămînt,
să mă spuie primăverii.

II

De pe codru peste sat,
ploile de crin plinit,
arcuit-au arcuit,
curcubeu de cer rotat.

Cruce nouă 'n lan de grîu
s'a uitat la răsărit.
Gras trifoi a năpădit
ş'a crescut pînă la brîu.

Lutul cald a mîngîiat
talpă aspră de romîn.
Păsări au băut din fîn
numai cerul rourat.

III

Scara se propteşte stog.
Cîntă lutul în polog.
Eu, la lună-am să mă rog
toate serile, milog.

Să-mi sădească 'n palme mir,
în picioare, trandafir
şi în sînge, aur-fir,
măi, cu singur să mă mir.

Să mă spuie veacului,
veacului 'Mpăratului,
să văd cîmpul raiului,
lan de floarea soarelui.

TEOFIL LIANU

Permanenţe româneşti

MIHAI EMINESCU

Filosoful metaforelor înalte numi răsboiul tatăl tuturor lucrurilor. De atunci totul începu să curgă nesfârşit, plecând şi revenind ca pe mări valurile pline. În unde, mari plecări şi întoarceri se succed, de-atunci predestinate spre continuă frământare. Nu trecu mult şi veni alt filosof: întoarse oglinda; văzu deplasarea oprită, zări cum mişcarea încremeneşte dumicată în clipe, cum drumul se închide prin sloi de gheaţă. Zise: „Nimic nu este în afară de c e e a c e este". Toate se opriră pentru vecie, de-atunci, toate se prefăcură în sublime tăceri, durând peste morminte şi flori.

Si, aşa, două lumi stau alături: lumea soarelui clocotitor de pară şi lumea nobilă, dar moartă de îngheţ a lunei.

Pe malul lor filosofii stau şi se ceartă.

Această nevinovată încântare de început e menită să ne fie treaptă pentru înţelesul „permanenţei româneşti". Resfirarea popoarelor în largul pământului şi închegările lor de vieaţă materială şi spirituală apar ca mari procese ale fluidului universal, luând forme mereu noui, după locuri şi după vremuri. În această desfăşurare de lumini, culori şi sunete, de simţire şi gând, apar cristalizări unice, oprind parcă mişcarea, oglindind tot ceeace este. Spunând: ce e în afară de noi nu există. În aceste cristalizări, cele două lumi, pe malul cărora se istovesc filosofii, se împreună esenţial şi armonic. Astfel apare lumea marilor creaţii.

Şi, totuşi, filosofia stă în fruntea lor.

Permanenţă românească ne pare a fi creaţia alimentată din procesele intime ale naţiunii româneşti, ridicată la valoare şi simbol; devenind ea însaşi factor constitutiv în existenţa românească, fie pe plan material, fie pe plan spiritual.

Din încadrarea adâncă a acestor creaţii în curgerea vieţii naţionale, căci ele izvodesc din şi pentru aceasta, se desprinde sensul permanenţei româneşti.

Căci Ştefan cel Mare, Mioriţa, vechile mănăstiri moldoveneşti sau munteneşti, revoluţiile pentru dreptatea românească, pornite de Horia sau de T. Vladimirescu, răsar ca lumini mari străjuind drumul naţiunii. Ele radiază în jurul lor, devin începuturi de creaţii noui, fecundând prezentul, indicând viitorul.

Sub raportul vieţii culturale-sociale din zilele noastre permanenţa românească este desconsiderată, ignorată. Lumea se vrea nouă, de oriunde ar fi, din orice s'ar zămisli. Căci ea se crede Dumnezeu sau aproape de el, creând din nimic sau aproape din nimic.

Braţele se deschid tuturor similivalorilor cu blazoane de import, venind cu surle şi tobe.

* * *

Creaţia unui mare talent, creaţia genială, depăşeşte momentul istoric prin sinceritatea ei, prin simbolul ei artistic, cultural. Se întâmplă însă adeseori ca mediul istoric să fie potrivnic unei adevărate sincerităţi, silind pe creator să se toarne în alte tipare decât cele proprii vieţii şi concepţiei sale. Şi pentru Eminescu se punea această problemă. Creaţia lui Eminescu este însă profund sinceră, deşi mediul nu i-a fost favorabil. Deaceea Eminescu, ca permanenţă românească, trebue privit nu numai ca creator artistic şi cugetător filosofic-social, ci şi ca realizare etică, prin vieaţa sa de zbucium, de creaţie chinuită într'un mediu artistic nepregătit, într'o societate artificială, opusă vederilor sale politice, într'o vieaţă culturală ridicolă în fardurile ei. Dar nota etică face parte integrantă din opera sa. Legătura cu solul românesc din care îşi trag sevele creaţiile sale cele mai mari, romantismul său idealizator, forma decentă a scrierilor, energica lor combativitate, se îmbină armonic cu esteticul într'un tot de creaţie adevărat umană.

Această perspectivă a semnificaţiei etice eminesciene a fost de mulţi intenţionat ignorată, ca fiind un punct de vedere „primitiv" în valorificarea poetului (G. Călinescu). Unii îşi fac o glorie din a arăta cât de puţin etică este opera sa, cercetând-o cu „metode" de ultimă modă iudaică: psihanalisa. (C. Vlad)

Sub trei laturi, cari se armonizează, apare M. Eminescu ca valoare permanent românească: latura etică, artistică şi politică-doctrinară. Considerăm sinceritatea condiţie fundamentală pentru realizarea deplină a unei opere durabile. Această sinceritate o înţelegem ca expresie deloc forţată sau de

artificii manierate a simţirii şi a ideilor izvorite din resorturile intime ale creatorului.

Poesia eminesciană are această adâncă notă de creaţie sinceră în ceea ce G Ibrăileanu numise adecuarea formei la fond. Poesiile lui Eminescu înlănţuesc organic cuvântul cu gândul, prin armonia lor interioară, prin soliditatea lor arhitectonică. Peste varietatea temelor poetice pluteşte această armonie a concordanţei dintre formă şi fond. Analize subtile ale acestui fenomen desvălue melodii în ritmul poesiei, adâncimi de intuiţii artistice şi o extraordinară tehnică de vers. Fondul poesiei eminesciene este de respiraţii largi; sentimente puternice stau la baza ei, dându-i expresie de matură şi masivă creaţie poetică. Conţinutul se alimentează sincer, din încântările vieţii poetului în clipele sale de iubire tristă, în serile de meditaţii sub clar de lună, din mireasma brazdei româneşti, din suspinul romantic după trecut. O tristeţe fină ca şi regretul nespus învălue chipul visurilor sale poetice. Uneori melodia minoră izbucneşte tumultuos în acele poesii — mult influenţate de filosofia timpului — cari răvăşesc parcă rosturile vieţii şi ne fac să înţelegem că poetul se va rupe odată din zăgazuri. Dar de dincolo vorbeşte un alt glas, mai puternic, luminând creaţia marelui poet prin inspiraţia etnicului ca o înflorire nouă: cântarea trecutului, doinirea prezentului şi chemarea Măriei Sale de la Putna, chipul viitorului.

Arta eminesciană rămâne o gigantică apariţie a trecutului, o revelaţie pentru prezent. Permanenţa lui Eminescu în artă consistă în nota umană a operei sale, în sinceritatea ei, în inspiraţia fibroasă a pământului românesc. Sub acest senin opera lui Eminescu n'a fost depăşită, până azi, de nimeni, în arta literară românească. „Să ne întoarcem la Eminescu" au scris mulţi. Nu. E greşit. Căci noi nu l-am depăşit pe Eminescu. Iar dacă ne-am depărtat de el — şi aceasta e realitatea — atunci nu „Să ne întoarcem la Eminescu", ci: Să credem în Eminescu, în arta, în vieaţa, în cugetarea sa. Noi nu mai putem imita versul eminescian, nu mai putem plagia ideile gânditorului, dar noi putem retrăi valoarea eminesciană crezând în permenenţa ei. Şi atunci şi arta şi gândirea noastră vor avea sigiliul permanenţei româneşti.

Activitatea ziaristică a poetului, cu prilejul căreia el şi-a aşternut pe hârtie vederile sale politice, cu viguroasă şi intransigentă ţinută, a pus problema „antagonismului eminescian". S'a zis: între cugetarea teoretică, poesia filosofică pesimistă a poetului şi între teoria politică susţinută de el există o contrazicere. S'a căutat rezolvarea acestei probleme. Cunoaştem monografiile despre Eminescu [în altă parte mai pe larg despre fiecare]: I. Scurtu, N. Zaharia, N. Petraşcu, G. Galaction, G. Călinescu, C. Vlad, inclusiv soluţia acestei probleme, propusă de d-nul prof. I. Petrovici.

Credem totuşi că între cele două planuri de manifestare eminesciană nu există contrazicere, ci deosebire de nuanţe. Căci Eminescu este pesimist în ambele domenii, deşi a scris şi despre „progresul social". — În filosofia teoretică Eminescu este de-un pesimism filosofic romantic, fără a fi congruent cu pesimismul schopenhaurian, în filosofia sa practică (socială, politică) Eminescu este de-un pesimism filosofic pe care-l vom numi clasic. Căci filosofia sa practică se opunea cu toată puterea optimismului raţionalist, tatăl liberalismului şi al concepţiei contractualiste despre stat. Sub acest raport Eminescu este pesimist clasic, acceptând realitatea socială şi umană ca o creaţie naturală, cu legi inexorabile, în care vieaţa individului se încadrează în marile procese ale naţiunii, valorificându-se prin acestea.*)

Teoria politică la Eminescu îşi găseşte rădăcini în pământul ţării româneşti, de care el se simţea adânc legat. Realitatea naţiunii, pentru Eminescu, era mai palpabilă decât cea a statului. Statul român prin concepţia din care deriva, prin organizarea sa superficială, prin oamenii săi (pătura superpusă), nu putea satisface nevoile naţionale. Rasa românească pe care Eminescu o vedea svârcolindu-se sub invazia evreiască, storcând clasa ţărănească şi corupând cultura naţională se cerea reorganizată pe alte baze. Atunci când marele poet şi gânditor spuse: „România are nevoe de-o monarhie militară mai mult sau mai puţin absolută", în conferinţa sa ţinută la Junimea, cei mai mulţi au rămas nedumeriţi. Eminescu, cu deosebită vervă, răspunse că stabilitatea Munteniei sau a Moldovei n'a fost înfăptuită decât de un Mircea cel Bătrân sau Ştefan cel Mare şi continuă: „Liberalii şi pantalonarii, frământătorii de idei şi turburătorii de temperament, pot să aducă nenorocirea ţării sub un regim de parodie constituţională". (N. Zaharia pag. 367) Ceeace trebue reţinut şi aci ca valoare permanentă, este atitudinea neînfricată a poetului, care muncea până la sângerare. („Aştept telegramele Havas, ca să scriu, iar scriu de meserie, scrie-mi-ar numele pe mormânt şi n'aş mai fi ajuns să trăesc".) Este această eroică zbatere izvorită din concepţia, pe care şi-o formase poetul încă înainte de-a veni la ziarul Timpul.

Existenţa superioară a naţiunii, subordonând individualul, creşterea şi desvoltarea acesteia fără salturi, în mod natural, prin ajutorul igienei deparazitare, ridicarea păturilor după criteriul muncii şi nu după privilegii, iată câteva puncte din câte le aşternuse pe hârtie. Scrierile lui Eminescu în ziaristică sunt şi astăzi de-o acută actualitate.

Cele trei perspective, prin cari l-am privit pe M. Eminescu găsind la fundamentul creaţiilor sale sinceritatea, ne readuc imaginea dela care am pornit: curgerea eternă din care se desprind lumini neclintite trimiţând raze peste timpuri.

Spiritualitatea românească a timpurilor noastre, reprezentată prin tineretul românesc, crede în permanenţele româneşti, se inspiră dela ele. Se cer însă multe revizuiri. Deasupra adevăratelor valori naţionale s'a aşezat un strat de impurităţi efemere, de pretinsă creaţie artistică ce trebue scoasă din templu, asemenea vânzătorilor alungaţi de Isus. Eminescu ne stă pildă prin atitudinea vieţii sale, prin arta sa, prin filosofia sa practică.

LEON TOPA

---

*) Pesimismul filosofic nu trebue confundat niciodată cu fatalismul sau cu „pesimismul" psihologic, cotidian, individual. Vezi în legătură cu aceasta introducerea lui G. Sorel la „Reflexiunile asupra violenţei" sau şi Berdiaef atunci când în „Spirit şi libertate" spune că orice concepţie adâncă despre vieaţă trebue să aibă o notă pesimistă. Profeţiile creştine despre soarta omului pe acest pământ şi despre terminarea vieţii de aci sunt pesimiste. Omul se naşte cu păcat. Raţionalismul optimist crede că omul se naşte bun. Astfel problema idealistă a mântuirii nu-şi găseşte nici un sens aci. Mişcarea socială de dreapta, începută cu fascismul, nu derivă dintr'o atitudine optimistă asupra vieţii. Ea se manifestă ca o atitudine eroică, de luptă în faţa acesteia. Din punct de vedere psihologic această atitudine însă deslănţue un optimism creator vertiginos, tocmai, că nu pleacă dela premise romantic optimiste.

Când o naţiune ia cunoştinţă de sine însăşi, pentru a-şi modifica direcţia şi cursul existenţii sale, când la această răspântie ea înţelege să-şi valorifice toate virtualităţile ei în sensul ancorării în marele ritm al istoriei, atunci acea naţiune se apropie de momentul ei esenţial, dacă nu de culmea sa.

EMIL CIORAN

Politica literară

Se poate vorbi la noi în ultima vreme de o politică în literatură. Sunt semne alarmante, încât te nevoesc să le scrutezi. Dece oare în cea mai mare parte a presei operele și atitudinile naționaliste din literatura românească sunt considerate de sus ca resturi fosilice ale unei epoci barbare? Oare pentrucă ele exaltă un spirit neconform interesului înfrățirii popoarelor? Oare de aceea se insinuiază stăruitor „inactualitatea" atâtor produse spirituale românești, pentrucă ele izvoräsc din simțul nostru de conservare națională? — Este o poezie a lui Eminescu, „La arme", care cuprinde o înfățișare mai directă a celor binecunoscute rânduri din „Doină":

> ...Din Boian la Vatra Dornii
> A umplut omida cornii....

și anume:

> ...Iar tu frumoasă Bucovină,
> Diamant din stema lui Ștefan,
> Ajuns-ai roabă și cadână
> Pe mâini murdare de jidan...

N'am citit-o nicăiri, și, dacă o țin minte, este că m'a învățat-o tatăl meu în copilărie. — Poezia „La arme" nu este de găsit nicăiri în reîmprimare recentă. Se așterne și peste ea un giulgiu cu îndemânare calculat. Politicianii literari vreau să uităm că Eminescu a fost Român întreg și că avea simțul curățeniei neamului său. Antisemitismul legat de prestigiul lui Eminescu e prea mare atout în mâna noastră. —

Cine mai amintește azi „Lipitorile Satelor" altfel decât pentru a releva defectele sau pentru a scuza cu bunăvoință lipsa de „obiectivitate" socială a lui Alecsandri? Căci, vedeți D-voastră, sunt probleme vitale românești ținute la carantină, cărora nu le este îngăduit a li se da nici expresie literară. Ințelegem acest lucru în Bucovina dinainte de războiu, când trupele de actori români în turneu trebuiau să intercaleze în „Lipitorile Satelor" un pasaj în care i se spunea lui Moise-evreul: „încalte tu, Evreule, rămâi la noi, că tot ești cum se cade, dar tu, Grec afurisit, ia-ți tălpășița de unde ai venit...". Fără această corectură cerută de cei interesați prin poliția austriacă, „Lipitorile Satelor" nu se puteau reprezenta la Cernăuți.

Astăzi, asupra întregii culturi românești s'a întins o corectură echivalentă, uneori, chiar cenzură preventivă, nu numai atenuare posterioară. Asupra trecutului se întinde o pâslă a tăcerii, prin care oameni și credințe ies filtrate de tot ceeace este îndemn de viață și de luptă pentru Românul întreg de azi. Este cineva care ar vrea să piară în noi conștiința purității sângelui și sufletului românesc, așa cum veacuri de-a rândul ni s'a păstrat. Tot ce exaltă suflctul și sângele trebue ucis, profanat. Până nu de mult în Germania edițiile operelor complete ale lui Goethe apăreau „purificate" de paginile multe și profunde pe care cel care copilărise în Frankfurt-ul eskenazit le scrisese spre neplăcerea seminției înfierate. La noi sistemul a găsit perfecționări. Români suspecți și cozi de topor s'au cagulat în kimonoul esteticei, în domino-ul culturii europene și în halatul analizei zise psihice, și s'au furișat nebănuiți până sub redutabila redută a lui Eminescu și, până azi nepedepsiți, își încearcă puterile, să coboare, în mocirla lor originară, întruparea providențială a conștiinței românești. De unde i s'au pus la îndemână fondurii pentru o fățoasă tipăritură periodică acelui doctoraș vulgar, îndată după ce a încercat să ne profaneze aedul prin elucubrația lui psichanalitică? Și dece admirabilul studiu de cercetare literară și de intuiție spirituală al clujeanului Jură „Mitul în poezia lui Eminescu", — studiu în care pentru întâia dată se dă explicarea miracolului atât de românesc în universalitatea lui, care este poetul nostru, — a rămas înăbușit sub tăcere? In schimb grosolanele grămezi de interpretări filosofico-estetice, patronate de edituri știute, rătăcesc cu bună știință băgarea de seamă a publicului dela ceeace este esențial în Eminescu, filonul de etern românesc, șuvoiu de viață și călăuză statornică a sufletului nostru autochton dinspre neant spre etern. Domnul Jură a arătat că mitul străvechiu românesc, cu rădăcină dacică, a intrat din plin în compoziția cristalului fulgerător al poeziei eminesciene, și atunci nu ne mirăm că din această carte unică ne chiamă mereu duhul pământului istoric, pentrucă Eminescu nu este o individualitate, ci misionarul unei puteri magice care vine de mai departe și trece dincolo de dânsul.

Dar politica noastră literară are programul ei bine deliniat. Acest Eminescu este subversiv și periculos, și ca să ne scăpăm de el, haide să-l psichanalizăm, să-l pseudofilosofism, să facem clacă pentru a-l desbrăca de hlamida culturii autochton, să-l disecăm raționalist în elementele „prădate" filosofiei europene, să-l înfățișăm în goliciunea păcatelor omenești... A știut-o Eminescu, altfel nu ar fi scris satira I-a către care cu gârbaciul i-am mâna pe Vlazii și Călineștii năruiți în patru labe pentru nimicnicia lor de renegați.

Și literatura de astăzi se bucură de atenția patronilor culturii pseudoromânești. Știți care este defectul mare al romanului „Crăciunul dela Silivestri"? Că la pagina 208 un personaj vorbește entuziast despre o organizație naționalistă a tinerilor. Și atunci cartea a început să dispară de prin vitrinele neromânești. Politicianii literaturii interzic consacrarea literară a unor astfel de probleme, care cu cât sunt mai specifice și mai generale cu atât mai mul trebuiesc obrocite.

Bietul scriitor „român" Hechter-Sebastian știm cu toți ce a pățit. Era dir specia Trivale, evreu infectat de ide românești și s'a apucat să înfățișeze îr romanul „De două mii de ani" tenacitatea autochtonismului nostru indiferent și impermeabil mjorlăiturilor umanitare ale acelor tolerați, cari sub umilință perfidă ascund o uzurpată obrăznicie de cuceritori. — Pentru această îndrăzneală Hechter a fost pedepsit, romanul a intrat în pământ, căci deși cu premeditare de a le condamna prea punea răspicat problemele, de altfel furate dela D-l Nae Ionescu. —

Insfârșit cunoaștem din mărturisirile publicate în „Revista Mea" pățania Domnișoarei Marta Rădulescu. O editură evrească din București a pedepsit-o cu confiscarea ediției unei cărți de pură literatură pentru vina că tatăl autoarei un distins savant și profesor universitar din Cluj, și-a declarat adeziunea la curentul de dreapta. „Pentrucă nu înțelegem să creem și întărim o notorietate publicistică și literară care s'ar putea, după exemplul tatălui, să se întoarcă la un moment dat împotriva noastră" zicea un politician literar dela anumita editură. Nu este așa că avem dela cine învăța tertipurile politicei literare? Și Eminescu este o reputație care se întoarce împotriva lor și to anumita editură și-a năimit mercenar ca să îmbăleze această reputație.

Fie-ne îngăduit acuma să ridicăm un colț din perdeaua care acopere cealaltă față a anumitei politice în literatură, fața în care ea se arată nu inhibitivă ci propagatoare. Ne rezervăm pe altădată o cercetare mai amănunțită a problemei, cu analiza elementelor propagate și discernarea directivei. Aici alegem un singur fapt, dar destul de semnificativ.

De când între Italia și Germania acum antiseptice, un anumit curent abe se poate strecura spre noi ca duhul rău printre munții ce se bat în capete, un oarecare binoclu românesc mai vârto se întoarce, prin îngustul Tirol și pest Geneva atoteuropeană, spre Paris. Ș ce vede binoclul acela? Că romanu defetist al lui Louis Ferdinand Célin „Voyage au bout de la nuit" primeșt sufragiile premiului Renaudot, și apo că „La condition humaine" al comunis tului Malraux e distins cu premiu Goncourt, cel mai important premi liberar francez. Pe când vigurosul ș modestul Charles Braibant cu al său „Le roi dort" e pus la dosar, doar pen

ATMOSFERA SUFERINȚII

Glasul din pământ a vorbit:

„Pe frunte de Carpați am păscut oile în soare, în ploi, în furtuni. Să nu mă întrebi dară, dece mi-am purtat fluerul și tolba, dece nu mi-am lăsat pistolul dela brâu, că eu nu știu ce e pacea și n'am avut parte să mă satur de mângâerea libertății; să nu mă întrebi, dece! Din ochii mei n'a curs o lacrimă de șovăială, ci am cântat cum cântați voi sub trăsnetele năpăstuirilor străine.

Ce-a fost, a fost o ploaie de svârcoliri și de durere numai eu știu cum a trecut. Tu astăzi vezi florile ce-au răsărit după ploaie, cine-ți dă dreptul să le calci în picioare, să strivești o petală sfântă măcar? Nu-i așa că asupra lor ai datorii, nu drepturi? Acestea sunt cântecele mele, acestea datinile mele, acesta e graiul meu, aci e crucea mea, și iată stelele mele; eu cu dânsele am crescut, ne-am hrănit împreună, atâta moștenire îți pot lăsa ție pentru urmașii tăi ca să nu vă faceți vouă chip cioplit."

Glasul, din pământ a vorbit. Glasul pământului românesc ne spune rugăciunea pe care-a auzit-o în două mii de ani, au învățat-o Dunărea și Carpații și-o știu codrii verzi ai României ce va să vie. E glasul suferințelor românești, câți îl aud? Câți vreu să-l audă?

Atmosfera românească a fost acea a pământului românesc atmosfera suferinții. Toți câți au trăit românește au respirat-o adânc. Tot ce s'a creiat mai românesc și mai frumos a purtat umbra ei.

In această atmosferă a suferinții românești au trăit și au scris toți cronicarii, de ea au fost legați toți poeții și scriitorii, în această atmosferă s'au petrecut „zilele de aur a scripturilor române."

Iată a pornit ceata cronicarilor. Unii în surghiun alții pe eșafod, ne-au păstrat prin suferință adevărurile sfinte ale suferinții neamului; dar Miron Costin și-a dat duhul ca un adevărat boer. Pe urmă s'a lăsat noapte. Tremurau codrii de doine haiducești. Haiducii au cântat suferința românească, n'au plâns-o. Aceia ne-au păstrat neamul cu pistolul la brâu, nu cei plecați cu fruntea'n țărână. Se părea că poporul român s'a obișnuit cu suferința, căci

Dela o vreme răul se face fire, simțirea amorțește.

Și trăești în durere ca'n elementul tău.

Au venit însă alte valuri și furtuni. Mai era până'n ziuă când s'a stins pe pământ străin Nicolae Bălcescu, ispășindu-și cum era necesar poate, păcatul dragostei de țară. Astăzi a început a răsări soarele pe care el l-a așteptat cu atâta înfrigurare. Ca dânsul ceilalți, de dragul aceluiaș păcat, au răsbătut „muntele suferinții"; acolo au găsit ei isvorul României adevărate

Numai câteva clipe pe urmă, un flăcău hoinar după ce a îndrăgit zările întregului pământ dacic, undeva pe plaiurile Moldovii și-a găsit un frate de cruce care totdeauna făcea haz de necaz, pe Ion Creangă. Pătruns de ea, Mihai Eminescu ne lasă o imagine a suferinței românești așa cum au văzut-o Românii întotdeauna:

Suferință, tu, dureros de dulce.

E pesimismul lui Eminescu Schopenhaurian sau e românesc? Inainte de a face cunoștință cu Schopenhauer, Eminescu a fost român și așa a rămas toată viața lui. Nu numai traiul sbuciumat ci mai ales intuirea suferinții românești au fermentat concepția artistică a poetului.

Viața de calvar a lui Eminescu, Conta, Coșbuc, Vlahuță, St. O. Iosif, Caragiale, Cerna, Pârvan, a celorlalți — ca să nu mai vorbim decât de cei duși — a fost împânzită de atmosfera suferinții românești, a suferinții călitoare și creatoare moștenite dela străbunii Daci. Viața e un calvar dar e o „datorie grea", ea trebue trăită. In fața suferinții nu se admit bocetele. Cât suntem vii să privim suferința în față. De suferință

Cine-i viu să râdă....
Să fie-un hohotit și-un chiu
Din ceruri până'n iad.

Putem la urma urmei să nu mai credem în noi înșine, dar e cel mai mișelesc lucru să pierzi credința'n neamul tău!.

Că se aflau pe pragul mormântului, că se aflau între zidurile mucegăite ale închisorilor străine, scriitorii români n'au pierdut nădejdea'n neamul lor. Aceștia au fost cei mai mari ratiști ai neamului.

Acum a venit diavolul cu neghină din țări străine, străină de sufletul și suferințele noastre, și-o împrăștie zilnic pe ogorul literaturii românești. El pretinde, pentru neghina sa, stăpânirea ogorului. Se găsesc destui ticăloși, cari stărue să i-o dăm. Noi n'avem nimic de împărțit. Dac'am eșit la seceriș vom alege grâul și-l vom aduna'n hambare, iar neghina vom arunca-o în foc. Iată grâul încă n'a fost înnăbușit de neghină!

Dar mai oprim o învățătură: Pe drumul adevăratei literaturi românești, n'au existat mese înflorite, nici banchete nici ploi de confete, ci a fost drumul spinos și greu. Se cuvine ca cei ce pășesc pe el astăzi, să păstreze pasul drept și fruntea senină.

G. Macrin

Politica literară

(urmare din pag. 4)

trucă e creație izvorîtă din pură sevă a pământului francez, *esprit du terroir*, sau poate pentrucă dela un loc apar în carte vre-o doi evreiași, unul ridicol prin arivism, altul păcălit în misitie de bunul simț țărănesc. Ce-și zice binoclul „românesc"? Dacă surlele cântă Céline și Malraux și nu Braibant, înseamnă că Gide și curentul de stânga extremă dela „Nouvelle Revue Française" e în bujor de vigoare. Ei nu se uită că această producție n'a pătruns niciodată în conștiința franceză, culegând doar sufragiul bolnăvicioșilor internaționali, lucru reconfirmat de tânărul savant francez Beau de Loménie într'o conferință ținută astă iarnă la Cernăuți. Politicianii literaturii dela noi din țară au însă cuvânt de ordine, din producția literară franceză a anului trecut au ales romanul comunist al lui Malraux, l-au tradus în românește, și într'o admirabilă execuție tipografică, în puternice cartoane roșii-vișinii, i-au dat drumul pe piața românească pe un preț prea mic spre a nu da de bănuit! Iar ca delicios colac peste pupăză în această conspirație literară prefața ediției românești nu s'a găsit s'o scrie altcineva decât d. Eugen Lovinescu! —

Și astfel în timp ce problemele românești încearcă să fie scoase din circulație sau compromise, golul e umplut după un savant calcul când cu frivolități pitigrilliste, când cu melodrame comuniste, spre edificarea nației românești întru cultura universală.

Politica literaturii este una din înfățișările problemei literare românești. Dacă acestea sunt faptele, este fatal să ne îndemne la o doctrină pozitivă de luptă creatoare, și tot odată defensivă, pentru statornicirea neprecupețită a cugetului nostru acasă la noi. —

Barbu Slușanschi

LACRA CULEGĂTORULUI DE STELE

De jos
Te-ai ridicat drept, pietros, viforos
Pentru Moți,
Pentru cei săraci și goi, pentru toți...
Și ai despicat în două istoria,
Țăran de cremene
Cum n'a fost altul să-ți semene,
Horia!

(Aron Cotruș)

Voevod de gală,
ucis în baladă,
topit pe-o crinală
goarnă de zăpadă

și culcat în mine
cu lacrimă nouă, —
palid crai de rouă,
tânăr domn de rouă.

(Radu Gyr: Domnul de Rouă; fr.)

Țara odihnea, săpată,
C'un balcic de basme'n Mare.
Răsărea o lună mare
Și-un luceafăr de zăpadă.

(N. Crevedia: Țărm; fr.)

Pe creasta îndoelilor mă nasc ateu,
dar mă răsvrătesc
și mor
în fiecare seară, cu gândul
la Dumnezeu,
strigându-l.

(C. Miu-Lerca: Deșteptare; fr.)

Spre tine mă înalț, senin și soare,
Din mâna ta strig, sufletul să bea...
Stejar crescut din nemurirea ta
Cu frunzărirea lumii călătoare.

(D. Ciurezu: Rugăciune; fr.)

Pe cal și în oțele constelat,
Fireturi sub armură ca un fur,
A dus în inima-i de cruciat,
Dintr'un levant de nimburi și-aromat,
Acelei care șoldul împrejur
În malacov ca luna și-a 'mbrăcat.

Dar când pe ridicatele pridvoare,
Prin noapte 'n rătăcitele cuvinte
Să-și sune și mai scumpele odoare,
Aude luminând o nechezare:
Pe calul alb cădere e 'nainte
În trâmbițele soarelui răsare.

Tulpini înalte pleacă frunți de crin.
Din cer, tăcut, cad streșinile scunde,
Acele foste 'mbrățișări, deplin,
Pe trup ca urme de inele-i vin,
Și, dreaptă, în nopți interioare-ascunde
Salt lin albind sub lună cavalin.

(Vladimir Streinu: Romantică)

Stă așezat pe un tron de raze.
Un colan de vrajă locul încinge.
Dă ocol cu calul Făt-Frumos și plânge,
Svonu-i de vibrație nu-l poate-atinge.

În cămara oprită e un ochian de aur.
Acolo a văzut Făt-Frumos pe Doamna Chiralina.
Se legănară ochii privind pe ape'nvinse,
Și palide visuri își spuseră lumina.

(Emil Gulian: Basme, II)

Nu s'aude, nu se vede,
Dumnezeu e numai milă.
Uneori în noi răsună
Ca'ntr'un clopot de argilă.

(George A. Petre: La stânga Domnului; fr.)

Gândul tău doarmă-și somnul mormântului,
Nu caute spaima dintre înalturi și abisuri,
Consume-și în taină porția de visuri,
N'aude, nu vede, Greul pământului...!

(Teodor Murășanu: Greul pământului...; fr.)

Azi îmbrăcat-am anteriul de paradă,
Mi-am pieptenat barba și părul depe cap,
Pusu-mi-am colțurat potcap
Și tras-am în picere botforii scoși din ladă.

În fața mea se 'nalță trandafir,
Soața Domniei Mele, lângă noi,
Fetele cinci, băieții numai doi,
Am rânduit copiii noștri 'n șir.

Și-acum așteptăm Giudețul ca să vie.
Ci niciunul din noi nu va să fie mort,
Că 'n mâni evlavioase însumi port
Prea mândră cu trei turle ctitorie.

(Paul Sterian: Ctitorii).

Rugați-vă pentru umilința plugarilor
Și a aurului — fugind cu soarele țării în râuri,
Să nu pâlpâie în coliere.
Rugați-vă pentru ultima privire a căpitanului de bord,

Care va măsura ca un fir de plumb
Temeliile de cicoare a mării.
Aprindeți o lacrimă pentru câmpurile înjunghiate de trenuri,
Pentru toate sufletele, cari nu pot veni pe pământ
Să ne stârnească pe frunțile reci mușuroaiele stelelor.

(Virgil Gheorghiu: Poem; fr.)

S.

INCHEERE

Niciun cuvânt nu-i de aur,
Nicio inimă nu e pură:
Regii fără armură
Calcă pe cuvinte și pe inimi.

Cine știe că tăcerea-i grai
Stins sub ascuțisul săbiilor,
Clopotul de-alarmă al corăbiilor
Cu aur în largul unui ocean?

Victoriile nu mai strălucesc pe coifuri,
Cavalerii au murit sub scut
Intr'o cruciadă în evul dispărut,
Le-au rămas doar fotografiile.

Trupurile se îndoaie sub cruci
Cu semne olimpice la patrat.
Dintre oameni încă nu sa ridicat
Niciun zeu și niciun profet.

Aurel PUTNEANU

EPIGRAME

Orașului Brașov, care are fabrici de avioane.
(Ziarele înregistrează tot mai dese accidente mortale de aviație).

Ai fabrici mari de avioane,
De asta toată lumea știe,
Noi te 'ndopăm cu milioane
Și tu ne construești... sicrie.

Poetului Mircea Streinul care nu poate căpăta dela „Scriitorii români" premiul pentru volumul: „Itinerar cu anexe'n vis"

Pentru creații meritorii
Te premiază „Scriitorii..."
Dar banii ce ți i-au promis
Au fost clasați... „anexă'n vis".

Vasile I. POSTEUCĂ

Noroadele se încheagă și își trăesc viața lor printr'un duh tainic, care se clădește deasupra lor, nevăzut dar simțit. Într'un empireu de mistică națională se adună, pe planuri extra spațiale și temporare, tot cugetul, toată simțirea și toată voința lor de a fi. Dacă națiile nu respiră prin oamenii lor spiritul superior al existenței și dacă nu-și zidesc templul credințelor cârmuitoare, sunt pieritoare și dispar ca norii alungați de gura vânturilor, Deaceea, oridecâteori încercăm să căutăm ființa sau rostul neamurilor, pornim pe drumurile care duc îndărăt, acolo unde s'a format sufletul lor.

CONST. D. IONESCU

CRONICI

* Nu e nimic mai desgustător ca o tinereţă vândută pe arginţi sunători. O imensă scârbă ne copleşeşte când gândim la tinerii, cari se scot la bâlciu, ca să le sune toba patronilor de tarabă la urechi. Iată, mă gândesc la nenorocitul Petru Bellu, sinistrul „literat" al caselor cu anumite perdele. Ne doare că trebuie să scriem astfel despre un tânăr, dar tânărul acesta e un spin, depe urma căruia curge puroiul fetid al „romanului" pornolog „Apărarea are cuvântul." Şi a mai scris inconştientul întreţinut al firmei Ig. Herz „Cazul doamnei Predescu." Uitaţi-Vă la copertă. Ce caută crucea pe coperta romanului pornografic al bietului Petru Bellu? Auzim că, la Bucureşti, lumea a reacţionat prompt împotriva blasfemiei belliste. E un prim semn al revoltei publice contra neruşinării editoriale a d-lui Marton Herz, amestecător de otrăvuri.

* Fiindcă veni vorba de copertă: „Goana după dragoste", romanul lui H. Mann, a apărut în traducere românească. Nu era absolut necesar să apară în româneşte. La urma-urmei, putea să se lipsească şi literatura germană de aberaţiile fratelui lui T. Mann. Dar asta nu ne interesează deocamdată. Spunem „deocamdată", căci, la toamnă, va apare o carte a noastră care se va ocupa mai precis de pacostea literaturii pornografice. Ceeace vrem să menţionăm, e că „Goana după dragoste" a apărut cu o copertă, care ofensează bunul simţ al oricărui trecător prin faţa vitrinelor de librărie. Atragem atenţia ministerului instrucţiunii. O carte cu astfel de copertă e un ultragiu adus moralei publice. Şi să nu uităm că responsabilitatea editorilor ar trebui să fie reală, căci inconştienţa lor propagă fermenţii destrăbălării în rândurile elevilor şi a elevelor, cari văd cărţi de teapa „Goanei după dragoste" în orice librărie.

* Cărţile de poezie, esseu şi teatru, apar, deobiceiu, în editură proprie, căci editurile mari se ocupă, tot deobiceiu, cu scrieri mult mai convenabile, dacă nu artei, cel puţin pungii. Evident, în astfel de condiţii, autorii nu-şi pot difuza cărţile. N'ar fi util ca „Fundaţiile" să ia asupra lor comercializarea operelor apărute în editura autorilor respectivi? Supunem forurilor competente această sugestie.

* În curând vom documenta cum o serie de publicaţii — reviste şi ziare — îşi bat joc de ceeace avem mai românesc în sufletul nostru. Îi rugăm pe toţi scriitorii români să protesteze prin scrisori deschise, moţiuni etc. împotriva spiritului destructiv al inconştienţilor, cari subminează vrednicia acestei ţări.

* Noi credem într'un destin românesc. Asta e tăria noastră. Conştiinţa că vom continua întotdeauna, orice urgii s'ar abate asupra noastră, linia de jertfă şi muncă a părinţilor noştri, cari n'au cerut monedă pentru cuvântul lor românesc, ne dă încredere, mândrie şi satisfacţie. Ştim că mandrilii hrubelor şi caţării frontispiciilor roşii vor tăbărî asupra noastră. Ştim că aurul, pe care-l cizelăm, va fi aruncat în mlaştinile tăcerii lor conspirative. Ştim că oculta patronată de imbecili stângi sau stângaci îşi va scuipa balele, ca să ne împroaşte. D. r mai ştim ceva: avem şi prieteni. Şi aceştia vor răspunde mai bine ca noi. Nu ne temem. Prin sângele nostru n'a trecut nici un venetic, nici o protipendadă bizantină nu s'a aciuiat în el. De asta avem curajul să ridicăm flamura. Şi azurul va fi mai frumos pe frunţile noastre — ale tuturor.

* Ne creşte inima când vedem cum se strânge temeinicia românească în jurul nostru. Ori câtă prostie ar fi în unii oameni, le-o iertăm. Dar nu vom putea ierta răutatea — şi-o vom arăta întotdeauna, s'o cunoască toţi.

* Este o tinereţă, în care nu mai crede nimeni: tinereţa laşă, ascunsă sub faldurile intrigii, tinereţa bârfăreţă a vânduţilor, tinereţa antiromânească — o îngrozitoare tinereţă falsă, care vrea să parvină cât mai sus, ca, apoi, să împroaşte. Venin, bale şi aproximaţie în cultură.

* Spun câţiva că nu avem tradiţie. Dar cine susţine asta? Nenorociţi, cari nu s'au desprins niciodată de zidul cafenelelor, cari sunt perfecţi în cunoaşterea tuturor curentelor filosofice, literare şi sociale din străinătate, dar cari n'au habar de ceeace înseamnă a fi român, de ceeace e româneşte în ţara asta. Mihail Ralea spune că... — însă nu vreau să mă siliţi să arăt ce spune Mihail Ralea, pentrucă omul cu acest nume şi-a aplecat o ruşinoasă palmă pe obraz şi, oricum, obrazul acestui nume e românesc, ca şi al lui T. Teodorescu-Branişte, ca şi al lui Demostene Botez.

* Măriile-Lor, domni ai spiritului românesc: Ştefan, Alexandru, Mihai, ctitori de lumină, Brâncoveanul creştinătăţii uluite de ţăria Lui sufletească, Bălcescu, sfântul Bălcescu, Horia, craiul ţărănimii obijduite, Iancul dreptăţii călcate în picioare, Cuza al Unirii, — suflete, cât te bucuri! — Mihai Eminescu — iată limba românească, deplin şi minunat cântec! N'avem tradiţie? N'avem cui ne'nchina? Ah! Negativiştii... bieţi ticăloşi, cari urlă la răspântii că n'avem tradiţie românească! Numele voevozilor cresc ca nişte munţi în amintirea noastră, numele cărturarilor sunt turle de lumină mereu vie. Negativiştii cad în extaz în faţa Stuarţilor sau mai ştiu eu a cui, dar nu văd că aici, între plaiurile carpatine, s'a alcătuit dârzenia de granit a unui popor mândru, care presimte că e chiemat să mai cresteze semne de glorie pretutindenească.

MIRCEA STREINUL

Nu odată şi nu de scurt timp s'a relevat incapacitatea intelectualului român de a se fixa, de a se dedica. A mai fost acuzat de laşitate, de lipsa de coeziune sufletească a acestei clase, de lipsa unui ideal, deci şi a unei preocupaţiuni mai înalte, restrângându-se toată activitatea sa la viaţa cotidiană. Dar ceeace isbeşte pentru prima dată pe orice ochiu mai atent, ce priveşte societatea românească, e tocmai un contrast abrupt intelect — preocupaţiunile intelectuale şi viaţa privată a ei (clasei intelectuale).

Şi acestea toate — zicem noi — fiindcă lipseşte o ierarhie morală. Lipseşte simbolul prim al acestei naţii, multiplicat de aspiraţiile individuale ale fiecărui ins în parte. Nu lipsa unei instituţii se resimte — dupăcum pretindea cineva chiar acum în ultimile zile — ci lipsa de respect faţă de un ce inepuizabil, imponderabil, mereu însă prezent, care să delimiteze şi să înscrie nou — valenţa, în demersurile pe cari le ia. Lipsa acelei singure unităţi de măsură: criteriu unitar al întregei naţiuni.

În jurul cui să se polarizeze aspiraţiile şi energiile acestui neam? Care este omul predestinat jertfei, autorizat de Providenţă, a cărui autoritate şi prestigiu să nu i le poată nimeni desminţi? Iar umbrele trecutului au pierdut flacăra purificatoare ce îmbăia sufletele cu mireasma victorioaselor vremi, redându-ne libertatea deplină. Dar libertatea vine cu răspundere şi noi simţim greutatea ei, fără să putem înlătura păcatul.

Începând cu mormântul lui Ştefan dela Putna şi terminând cu cel al eroului necunoscut, cine dintre acei fii ai acestei patrii, venind în faţa acestor altare, se apropie pătruns de o adâncă pietate; pătruns de duhul religiozităţii, conştient fiind de marea taină a jertfei şi a tradiţiei ce zace sub piatra rece de mormânt?! Profanarea şi sacrilegiul sunt indispensabile, astăzi. Şi dacă totuşi avem sărbători, în cari se cinsteşte memoria unui mare dispărut, dacă totuşi se pun cununi, se ridică busturi, etc, acestea toate sunt snobisme şi conventionalisme sterile.

Ierarhie, iată ce ne trebuie. Ierarhie şi cultul oamenilor mari. Religiozitate.

MIHAI CAZACU

REVISTE

Adevĕrul literar şi artistic a ajuns pur şi simplu catastrofal. Nici măcar cronicile — din ce în ce mai grăbite — ale d-lui G. Călinescu nu reuşesc să salveze gazeta sevastosiană din mediocritatea nu ştim prin ce miracol tolerată de către patronii ei.

Azi, revista de categoric prestigiu a d-lor Zaharia Stancu şi Petru Manoliu, a reapărut de curând. Menţionăm că, în ultimele numere, colaborările supărătoare ale câtorva falşi scriitori au dispărut.

Cuvântul liber cere „desmeticirea ultimilor proletari", reintegrarea d-lui P. Constantinescu-Iaşi în învăţământul superior şi alte baliverne. Domnii dela „Cuvântul liber" nu cruţă banii, deci: cerneala, plaivazul, clişeele şi materialul formidabil de reclamă, ca să dovedească roş pe alb că neamul ales îşi poate permite orice pe moşia românească. Oare „Cuvântul liber" vorbeşte în numele unei convingeri? Da şi nu. Vorbesc în numele unei convingeri coreligionarii d-lui Pauker, şi nu vorbesc în numele unei convingeri, ci al statelor de plată, d-nii Demostene Botez, T. Teodorescu-Branişte şi Mircea Grigorescu. Primii doi sunt iremediabil „convertiţi" la frontul paukerian. Pentru ultimul, mai avem nădejdi. Nădejdi că se va duce cândva în fundul munţilor, să-şi bocească tinereţea pierdută în faldurile de beton ale Sărindarului — tinereţea vândută pe bancnote slinoase şi cu iz de sudoare ţărănească. Oh! Umanitarismul burtos şi de paradă al „Cuvântului liber", umanitarismul ghiftuiţilor, al profanatorilor şi-al cinicilor!

Reporter calcă pe urmele „Cuvântului liber". Aceeaşi persiflare a creaţiei româneşti, aceeaşi nătângie în problemele mari ale timpului. D. H. St. Streitman — de când cu un singur „n" la coadă? — continuă notele intitulate „ale unui a-politic" — noi i-am zice: „ale unui a-cefal" —, fluturând sdrenţele superficialului scepticism de minor france-ism, poate interesant acu 20 de ani, dar complect deplasat în anul 1935. Mai găsim obrăznicia — fără precedent în publicistica noastră — a d-lui Al. Robot, care, în linia nefericitei sale rase, mânjeşte lucruri şi chipuri, cari trebuie să ne fie dragi. În rest: nume periferice, condee „a-gramate". Precizăm că „agramat" nu se explică etimologiceşte din numele Grama, care aparţine directorului din frontispiciul „Reporterului".

13 e una din cele mai serioase publicaţii regionale. Conducătorii ei, d-nii Pavel Nedelcu, Al. Călinescu şi George Car merită omagiile tuturor scriitorilor tineri. Acolo am întâlnit simţ românesc, talent autentic şi atitudine hotărîtă împotriva diverşilor Sebastieni. O eroare: cronica laudativă asupra romanului „Urechea lui Dionys" şi a cărţii de poeme „Călătorie cu funicularul", căci, atât d. Virgiliu Monda, cât şi d. Saşa Pană, sunt, poate, doftori acceptabili, însă în nici un caz scriitori. Din sumarul ultimelor numere, desprindem „Trepte", nuvela de larg elan epic a d-lui Apostol Fulga, care ar trebui să apară şi în volum.

Viaţa literară, care se menţine datorită sacrificiilor d-lui I. Valerian, a intrat în al zecelea an de apariţie — ceeace constituie un adevărat record pentru timpul nostru.

Vremea. Nu înţelegem bine revista d-lui Vladimir Al. Donescu, care nu aderă la nimic, menţinându-se într'o neutralitate supărătoare — supărătoare, evident, pentru cititorii nedumeriţi de colaborarea d-lor F. Aderca, Sergiu Dan şi Geo Bogza, complectamente străini de spiritul general al acestui hebdomadar. După articolul d-lui Vl. Al. Donescu, care a pus, destul de just, pe tapet problema evreească, era de aşteptat ca întreaga clică aderciană să se retragă din coloanele „Vremii". Dar adercii au rămas, pentrucă obrajii li s'au făcut de gumă sau cauciuc vulcanizat, iar creerii de sineală. Îl rugăm pe d. Vl. Al. Donescu să ne răspundă, româneşte, fără flori de stil şi fără consiliul prealabil cu péretzii — nu pereţii — din redacţie: oare slova părintelui George A. Petre dela Oradia n'ar sta mai frumos în chenarele „Vremii" decât tabesul stilistic al d-lui Geo Bogza, care-l pastişează cu tupeu pe Ilja Ehrenburg? — oare prozatorul N. Cantonieru n'ar cinsti mai mult paginile decât compilatorul adaniesc Ieronim Şerbu? — oare Simion Stolnicu, Virgil Gheorghiu, Silviu Cernea, Teodor Scarlat, Teodor Mureşanu, Mihail Chirnoagă, V. Carianopol şi atâţia alţi scriitori de bun simţ n'ar ocupa cu mai mult talent şpalturile decât gloata suburbană a froimilor? Nu poate fi decât un singur răspuns: „Da!" Şi suntem siguri, d. Vladimir Al. Donescu îl va spune odată, răspicat, paraziţilor scrisului românesc.

M. S.

Revista Mea, îşi formează un cerc tot mai select şi mai numeros. Semnează Dan Rădulescu, Ion Banea, Titus Malai, Vasile Marin, Radu Gyr, etc. În numărul trecut, Revista Mea a propus formarea unui front pentru unificarea doctrinei şi propagandei naţionaliste prin presa românească din provincie. Bineînţeles, Revista Mea a primit din toate părţile adeziuni. Noi ne simţim încadraţi dela început în acest front. Revista Mea vine de astă dată cu precizări absolut necesare: E nevoe în primul rând de o spiritualitatea comună, care nu poate fi decât spiritualitatea românească cerută de momentul istoric. „Atât indivizii cât şi popoarele ca ansamblu, nu se mişcă şi nu purced la realizări mari decât sub imboldul unui puternic sentiment". Forţa motoară e sentimentul şi credinţa, raţiunea e o simplă unealtă a acestei forţe.

Mai departe: „Când sentimentul ajunge — la o elită socială — atât de predominant asupra tuturor celorlalte încât să fi gata să-i sacrifici toate interesele individuale şi egoiste, până şi viaţa, sentimentul acesta natural sub forma lui normală capătă caracterul unei mistice naţionaliste. E clar, fără elită so cială nu e posibilă mistica naţionalistă. Aceast elită socială e desigur în formaţie în ţar noastră. Pentru formarea ei în literatură ş presă e nevoe de o delimitare precisă. Nic un scriitor român nu poate trece partea cea laltă a spiritualităţii jidoveşti şi politicianiste Cei cari sub pretext că fac poate artă pentru art continuă să rămâe pe linia literaturii pauke riste, chiar în cazul când, zic ei, n'au nici î clin nici în mânecă cu Pauker, n'au ce căut în frontul literelor româneşti. Se ne înţelegen şi mai ales să ne cunoaştem.

G. M

Însemnări sociologice. Apariţia unei re viste ştiinţifice la Cernăuţi sub conducere profesorului T. Brăileanu trebue însemnată c o dată importantă. D-l T. Brăileanu fac parte categoria adevăraţilor sacerdoţi ai ştiin ţei. Fie insuficienţa mediului cultural, fie con spiraţii bine organizate au contribuit la igno rarea acestui savant român. Incontestabil c în sociologia românească T. Brăileanu va ră mâne depăşind trecutul, înfruntând prezentul „Insemnările sociologice" aşează sociologia î plină arenă socială. Ele vor atingerea cu vieaţa socială aşa cum e. Ştiinţa socială trebue să devină şi la o forţă în activitatea noastră practică. În numărul prim colaborează: D. prof. T. Brăileanu: Ce vom „însemna" şi „Greşala iniţială a sociologiei", D. Leon Ţopa „Răzeşii", D. Barbu Sluşanschi: „Literatura şi societatea românească", D. G. Macrin: „Disciplina şi camaraderia ca forţe politice", D. Ion Ţurcan: „Câte date în sprijinul unei probleme", D. V. I. Posteucă: „Desfiinţarea Teatrului naţional din Cernăuţi". În numărul al doilea citim studiul sociologului francez, Gaston Richard, directorul „Revistei internaţionale de sociologie" din Paris, trimis pentru „Insemnări sociologice": „Cum s'ar putea înlocui dovada experimentală în sociologie?" Mai semnează: Traian Brăileanu „Ştefan cel Mare şi arta de a guverna", Gavril Ionescu „Cerinţele noului drum", G. Macrin „Statistici şi crime". Urmează revista cărţilor, revista revistelor.

L. Ţ.

Alexandru Cantacuzino: Românul de mâine. Raportul d-lui A. Cantacuzino, ţinut la congresul general studenţesc dela Craiova în 1935 este un adevărat îndreptar de nouă vieaţă. Autorul pleacă dela constatarea că Europa este astăzi la o răspântie. Trăim timpul în care naţiunile se divid în două: stăpânitoare şi cele de umili supuşi. Numai o transformare adâncă a fiinţei noastre moleşite de azi ne poate da o nouă vieaţă, o nouă Românie. Se analizează pe larg cari vor trebui să fie însuşirile Românului de mâine „Românul de mâine trebue să aibă gustul şi deprinderea existenţei severe, dure, eroice, să aibă simţul eului colectiv şi al binelui naţional şi să mai aibă cele două însuşiri atât de zgomotos blestemate azi, să fie violent şi să fie „extremist". Sentimentele cari vor trebui cultivate în românul de mâine sunt: intransigenţa, tenacitatea, mândria, curajul, ambiţiunea, cinstea excesivă, dragul muncii, rigiditatea, voinţa puterii, voinţa de afirmaţiune, încrederea în sine, simţul demnităţii de om, intoleranţa, creştinismul şi antijudaismul". —

L. Ţ.

Cărţile, revistele şi manuscrisele pentru ICONAR se vor trimite pe adresa d-lui prof. **Liviu Rusu Cernăuţi, str. Eminescu 15.**

Tipografia Văd. Blondovschi, Rădăuţi.